

3.2.3. Galveno plūdu apdraudēto teritoriju apskats (atbilstoši priekšlikumiem „Nacionālajam plānam plūdu risku novēršanai un samazināšanai”)

2007. gadā Latvijā tika sagatavoti priekšlikumi „Nacionālajam plānam plūdu risku novēršanai un samazināšanai”. Uz to bāzes ir sagatavota „Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.-2015.gadam.

Šie dokumenti ir izstrādāti atbilstoši 2007.gada 23.oktobrī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/60/EK „Par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību” prasībām, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdeņu aizsardzības politikas jomā, t.sk. paredzēto upju baseinu apsaimniekošanas plānu un Direktīvā 2007/60/EK paredzēto plūdu riska pārvaldības plānu izstrādē. Direktīva 2007/60/EK uzdod veikt plūdu riska sākotnējo novērtējumu visā valsts teritorijā, uz tā pamata noteikt plūdu apdraudētās teritorijas un sagatavot plūdu riska pārvaldības plānus katram upju baseinu apgabalam. Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto, Latvijas teritorija sadalīta četros upju baseinu apsaimniekošanas apgabalos – Ventas, Lielupes, Daugavas un Gaujas.

Direktīva 2007/60/EK paredz, ka dalībvalstis veic sākotnējo plūdu riska novērtējumu savas valsts teritorijām, kas varētu applūst saskaņā ar šādiem scenārijiem:

- a) mazas varbūtības plūdi (ārkārtēji, ekstremāli plūdu scenāriji ar atkārtšanās periodu ≥ 200 gadiem);
- b) vidējas varbūtības plūdi (iespējamās atkārtšanās periods: ≥ 100 gadu);
- c) lielas varbūtības plūdi (bieži plūdi ar atkārtšanās periodu ≤ 100 gadiem).

Apkopojot visu iepriekšējo gadu pieredzi un izvērtējot priekšlikumus plūdu bīstamības novērtējumam un to kritērijiem, kas ir doti dažādu Latvijas projektēšanas un pētniecības organizāciju darbos, ir noteikti Latvijas apstākļiem piemērojamie plūdu scenāriji (skat. 3.2.1.tabulu).

Latvijas apstākļiem piemērojamie plūdu scenāriji

3.2.1.tabula

N.p.k	Kritēriju apzīmējums	Kritēriju raksturojums
1.	Pirmais plūdu riska vai ārkārtas scenārijs – Mazās varbūtības plūdi (ārkārtēji, ekstremāli plūdu scenāriji ar atkārtšanās periodu ≥ 200 gadiem)	
1.1.	1A	Augstākās „A” drošuma klases HES hidrotehnisko būvju avārijas gadījumiem
1.2.	1B	Grūti prognozējamu vižņu – ledus parādību gadījumiem
1.3.	1C	Pilsētām, kuras apdraud vairāku plūdu cēloņu kombinācija
1.4.	1D	Pilsētām, kurās ir vairāk par 10000 iedzīvotāju
1.5.	1E	Ūdenskrātuvju kaskādes uz lielajām un vidējām upēm, kuru avārija var radīt plūdu vilni, kas var izsaukt zemāk esošo ūdenskrātuvju aizsprostu pārrāvumu, kā arī piegulošo teritoriju applūdumu
2.	Otrais plūdu riska scenārijs – Vidējās varbūtības plūdi (ar atkārtšanās periodu ≥ 100 gadiem)	
2.1.	2A	Pilsētām ar iedzīvotāju skaitu virs 2000 cilvēkiem
2.2.	2B	Ar MK 2006.gada 14.februāra noteikumiem Nr.142. noteiktajām nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām
2.3.	2C	Plūdu apdraudētām teritorijām, kurās atrodas saskaņā ar ES Direktīvu 91/271/EEC izbūvētās vai izbūvējamās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (Programma 800+)
2.4.	2D	Plūdu apdraudētām teritorijām, kurās atrodas uzņēmumi, kas veicot A kategorijas piesārņojošo darbību, var radīt paaugstinātas bīstamības ūdeņu piesārņojumu applūšanas gadījumā.
2.5.	2E	Apdzīvotām teritorijām, kuras pakļautas jūras uzplūdu apdraudējumam, t.sk. kuras pakļautas jūras krastu erozijai.
2.6.	2F	Iepriekš notikušu nopietnu plūdu teritorijas, kam ir bijusi būtiska nelabvēlīga ietekme uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību, un kas joprojām turpmāk varētu atkārtoties līdzvērtīgā apjomā.
2.7.	2G	Ūdenskrātuvju kaskādes uz mazajām upēm, kuru avārija var radīt plūdu vilni, kas var izsaukt zemāk esošo ūdenskrātuvju aizsprostu pārrāvumu, kā arī piegulošo teritoriju applūdumu
2.8.	2H	Mitru mežu platības
2.9.	2I	Apdzīvotām teritorijām, kuras pakļautas upju baseinu noteces plūdu apdraudējums
3.A	Trešais plūdu riska scenārijs - Lielas varbūtības plūdi (bieži plūdi ar atkārtšanās periodu ≤ 100 gadiem) Aizsargājamo vai mitrāju teritoriju izpētes nolūkos, lai izvērtētu, vai iespējams tos saglabāt	

Pirmais plūdu riska vai ārkārtas scenārijs – mazas varbūtības plūdi (ārkārtēji, ekstremāli plūdi ar atkārtošanās periodu ≥ 200 gadiem) Lielupes baseinam

N.p.k.	Plūdu apdraudētās teritorijas nosaukums un pasākumi (uzdevumi) apdraudējuma mazināšanai	Kritērijs, kura dēļ iekļauta prioritāro objektu sarakstā	Atbildīgās institūcijas	Izpildes laiks, gadi	Orientējošas izmaksas, milj. LVL	Sagaidāmais rezultāts
1	2	3	4	5	6	7
1.	Varkaļu kanāla slūžu rekonstrukcija	1C	Pašvaldības	2008.-2012.	1.34	tiks stabilizēts un samazināts ūdens līmenis Babītes ezerā un polderos ap ezeru, ka arī samazināts krastu erozijas risks Jūrmalas pilsētai
2.	Lielupes gultnes no grīvas līdz dzelzceļa tiltam pārtīrīšana	1C	Jūrmalas pilsētas dome	2008.-2010. ikgadēji	0.04 0.02	Iztīrot smilšu sanešus Lielupes gultnē, tiks samazināti plūdu draudi Jūrmalā pavasara palu laikā; iztīrītās gultnes uzturēšanas pasākumi jāveic regulāri
3.	Lielupes kreisā krasta (posmā no st. Dzintari līdz st. Dubulti) nostiprinājuma rekonstrukcija	1C	Jūrmalas pilsētas dome, SM	2008.-2010.	0.35	Tiks novērsti dzelzceļa iebrukuma draudi posmā no Dzintariem līdz Dubultiem, kā arī samazināti plūdu draudi Jūrmalā
4.	Babītes poldera rekonstrukcija	1C	ZM	2008.-2013.	2.95	Tiks novērsti plūdu draudi Jūrmalas pilsētai un pilsētas apkārtējās teritorijās, ka arī Salas un Babītes pagasta teritorijās

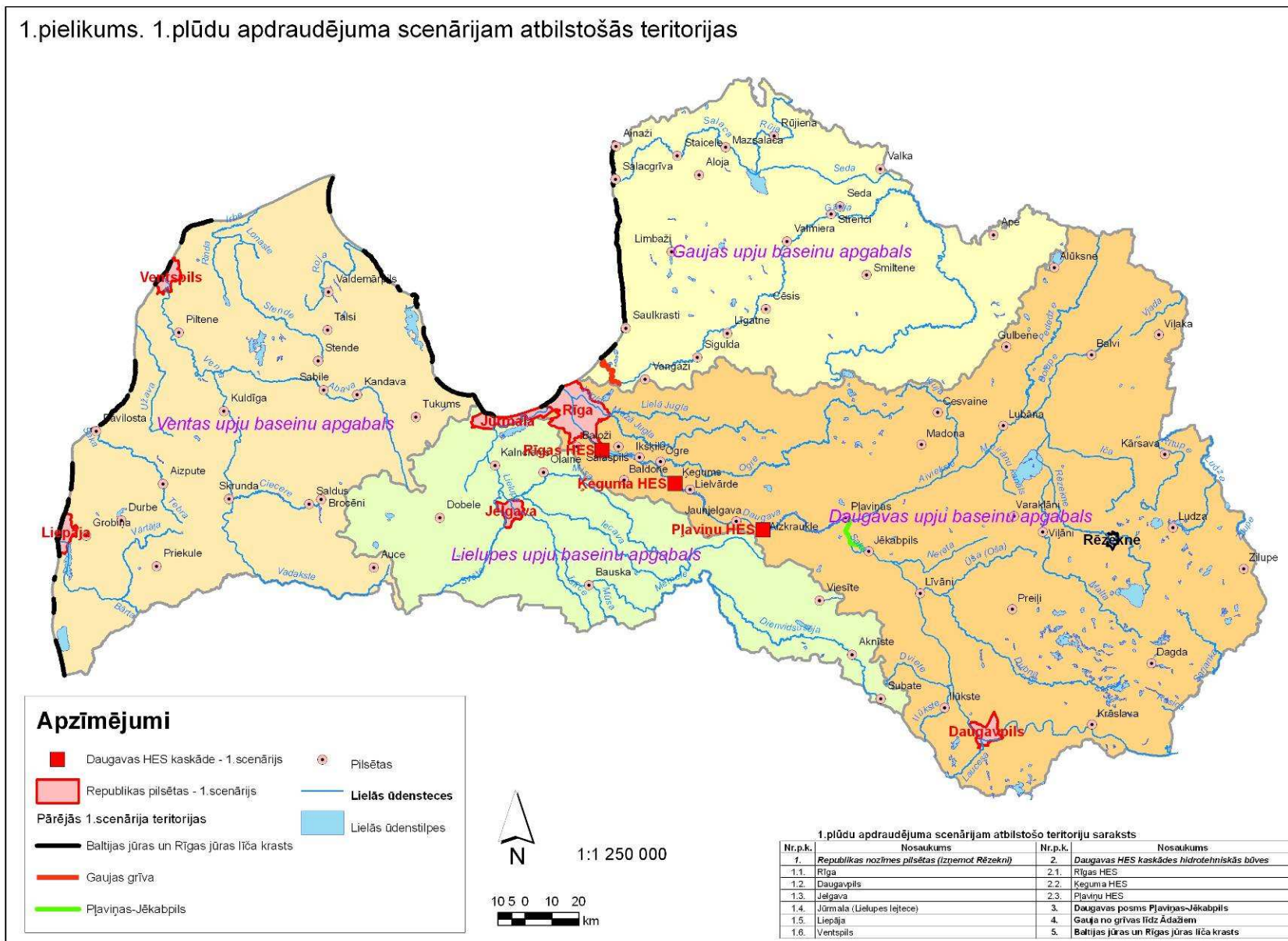
1	2	3	4	5	6	7
5	Jelgavas pilsētas un piegulošo plūdu riskam pakļauto teritoriju izpēte, pretplūdu plāna izstrāde, nepieciešamo pasākumu plūdu riska novēršanai vai samazināšanai Jelgavas pilsētā un piegulošajās teritorijās realizācija (aizsargdambju un citu hidrotehnisko būvju, ka arī lietus ūdeņu kolektora rekonstrukcija un pilnveidošana)	1D, 1C	Jelgavas pilsētas dome, Pašvaldības	2008.-2013.	8.50	Veikta Lielupes gultnes un piegulošo teritoriju izpēte, izstrādāts Jelgavas pilsētas pretplūdu plāns; tiks novērsti plūdu draudi Jelgavā un piegulošo platību teritorijās

**Otrais plūdu riska scenārijs - vidējās varbūtības plūdi (ar iespējamo atkārtšanās periodu: ≥ 100 gadiem)
Lielupes baseinam**

N. p. k.	Plūdu apdraudētās teritorijas nosaukums un pasākumi (uzdevumi) apdraudējuma mazināšanai	Kritērijs, kura dēļ iekļauta prioritāro objektu sarakstā	Atbildīgās institūcijas	Izpildes laiks, gadi	Orientējošas izmaksas, milj. LVL	Sagaidāmais rezultāts
1	2	3	4	5	6	7
1	Esošo polderu hidrotehnisko būvju stāvokļa izpēte un nepieciešamā rekonstrukcija (Vecbērzes, Ratnieku – Biteslejas, Straupciema, Jāņupītes, Dzilnupes, Trenču, Bļodnieku, Odiņu – Pavasaru, Jelgavas lidlauka, Ozolnieku, Gates, Gātupes un Namiķu polderiem)	2B, 2I	ZM, Pašvaldības		1.4	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota polderu rekonstrukcijas nepieciešamība, veikta polderu rekonstrukcija
2	Vecbērzes poldera būvju stāvokļa un darbības efektivitāte izpēte, poldera rekonstrukcija	2B	ZM, Pašvaldības	2010.-2012.	0.3	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota poldera rekonstrukcijas nepieciešamība, -veikta to rekonstrukcija
3	Upju potamālo posmu applūduma teritoriju izpēte un noteikšana	2C; 2D; 2I	VIDM	2008.-2013.	0.4	Tiks veikti hidroloģiski -hidrauliskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem; -kartēs tiks iezīmētas plūdu risku apdraudētās teritorijas

1	2	3	4	5	6	7
4	Apdraudēto teritoriju lejpus kaskādes HES ūdenskrātuvēm uz Bērzes (ar pieteku Bikstupe), Svētes, Dienvidsusejas, Platones upēm izpēte. HES kaskādes optimāli saskaņoto ekspluatācijas noteikumu izstrāde, HES hidrotehnisko būvju uzturēšana tehniskā kārtībā atbilstoši "B" klases būves drošuma programmas prasībām	2G	VIDM	2008.-2012.	0.25	Tiks novērtēta avāriju iespējamība HES kaskādēm; izstrādāts pasākumu plāns šo draudu novēršanai vai samazināšanai; samazināti plūdu draudi teritorijās lejpus HES

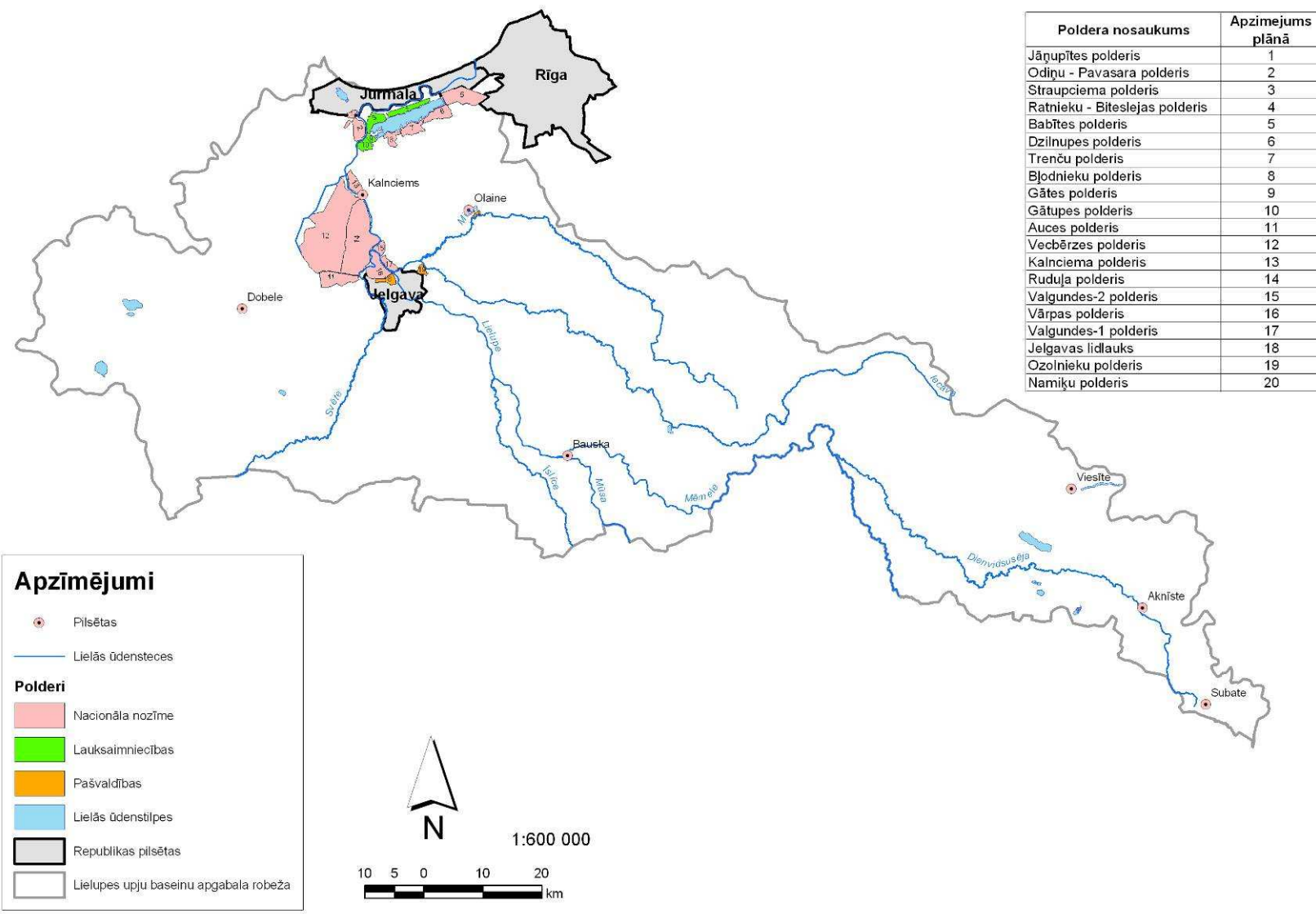
1.pielikums. 1.plūdu apdraudējuma scenārijam atbilstošās teritorijas

3.2.4.attēls. 1.plūdu apdraudējuma scenārijam atbilstošās teritorijas

L1.pielikums. Izbūvētie polderi Lielupes upju baseinu apgabalā

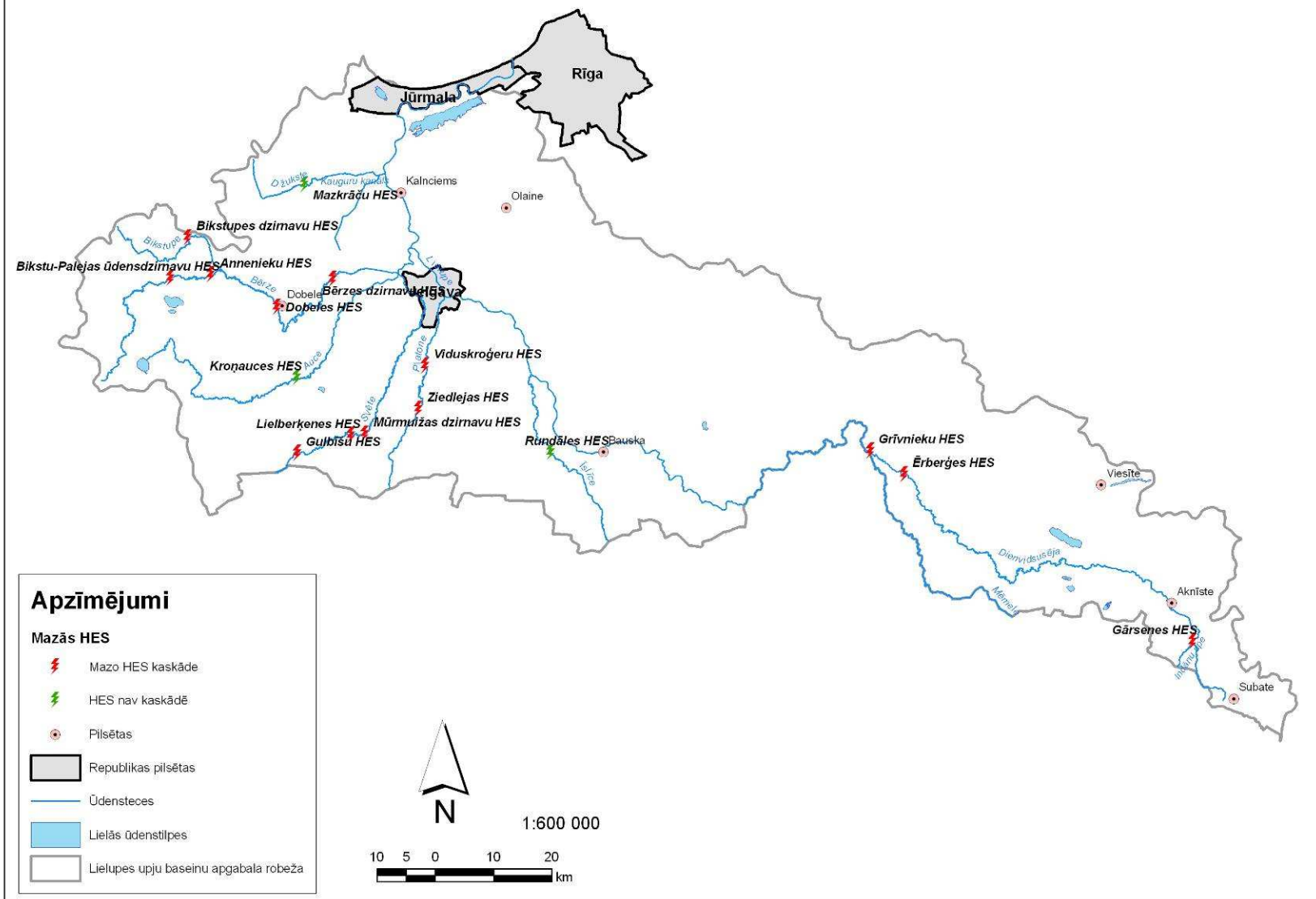
Piezīme: Polderu teritoriju aizsardzība jāveic atbilstoši vidēji iespējamu plūdu apdraudējumam (2.scenārijs, ar atkārtotās varbūtību 1 reizi 100 gados)

3.2.5.attēls. Izbūvētie polderi Lielupes upju baseinu apgabalā

L2.pielikums. Mazās HES Lielupes upju baseinu apgabalā

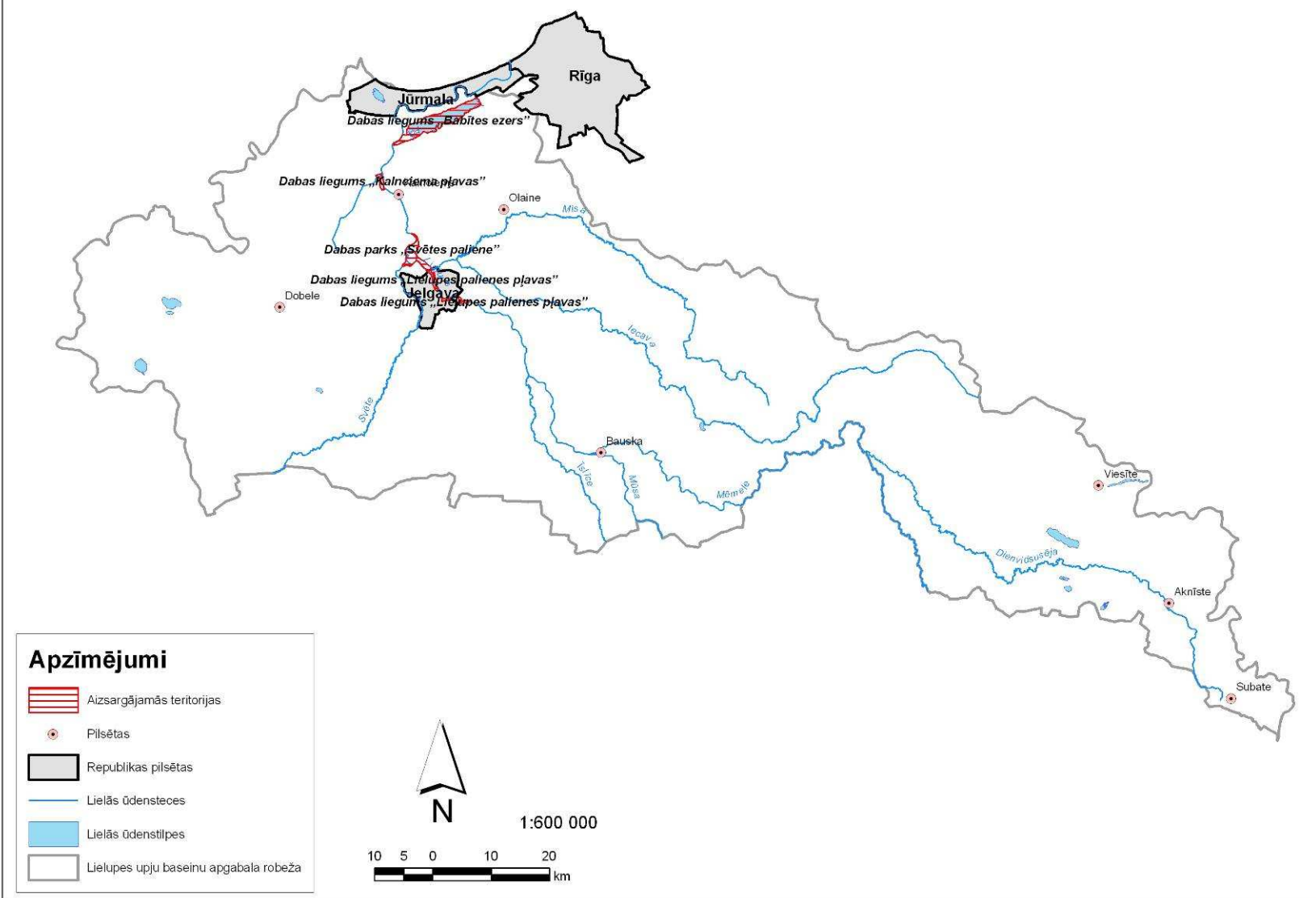
Piezīme: Mazo HES apdraudēto teritoriju aizsardzība jāveic atbilstoši vidēji iespējamu plūdu apdraudējumam (2.scenārijs, ar atkārtotās varbūtību 1 reizi 100 gados)

3.2.6.attēls. Mazās HES Lielupes upju baseinu apgabalā

L3.pielikums. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas applūstošajās platībās Lielupes upju baseinu apgabalā

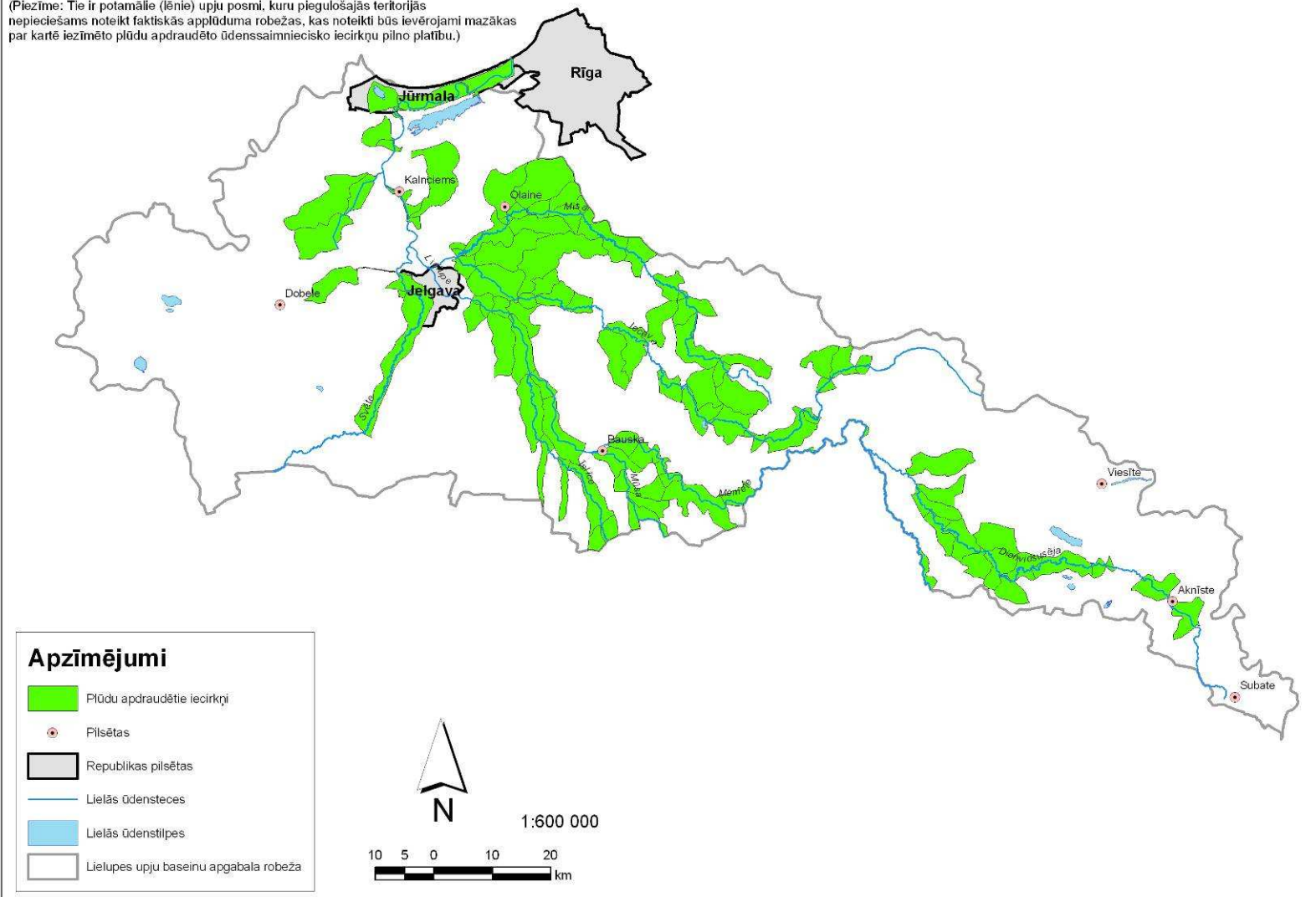
Piezīme: Īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās nav atļauts veikt pretplūdu aizsardzības pasākumus (3.scenārijs, ar atkārtošanos varbūtību biežāk kā 1 reizi 10 gados)

3.2.7.attēls. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas applūstošajās platībās Lielupes upju baseinu apgabalā

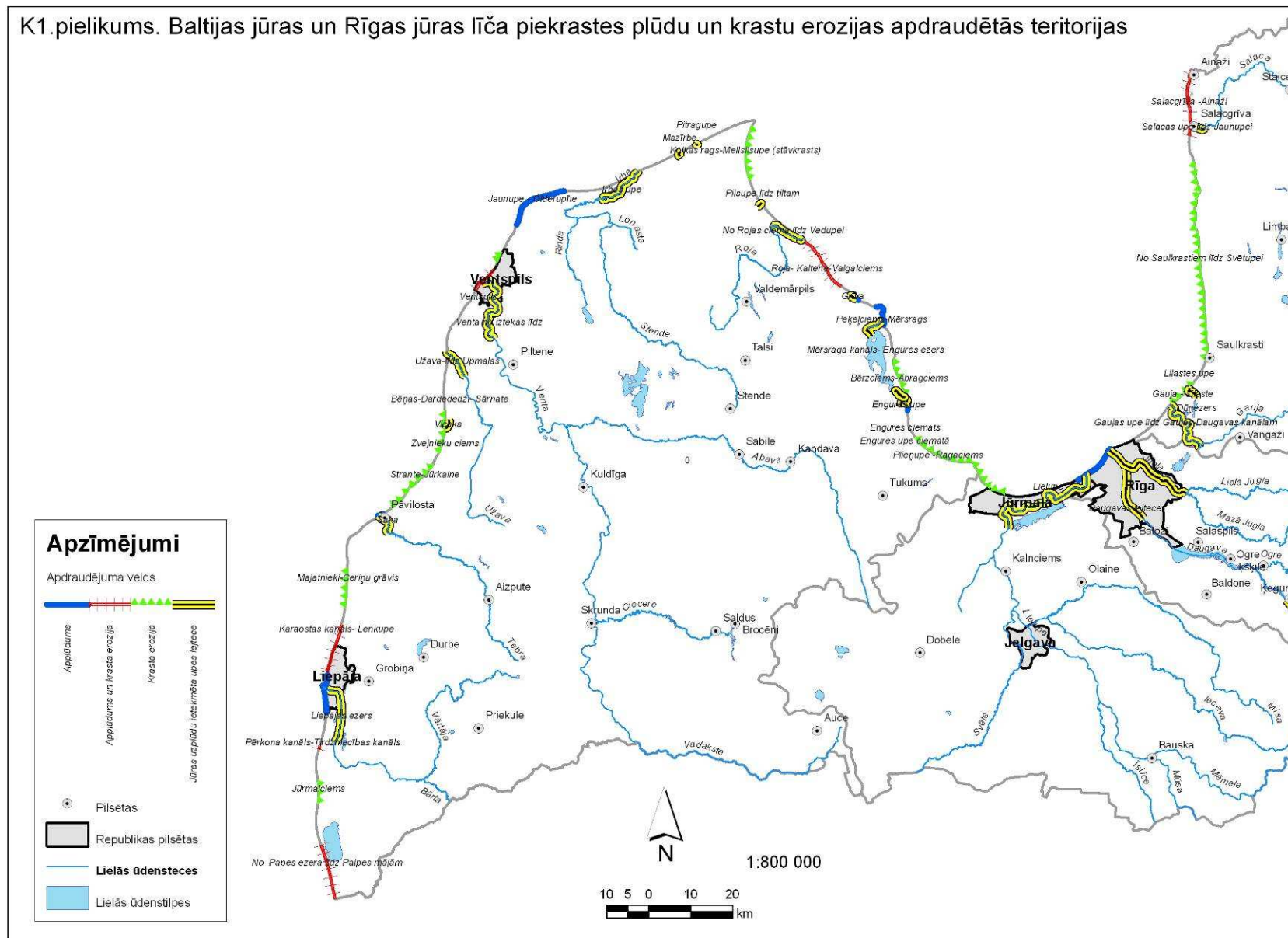
L4.pielikums. Līdz šim neizpētītie upju ūdenssaimnieciskie iecirkņi, kuros pastāv daļējs applūduma risks, Lielupes upju baseinu apgabalā

(Piezīme: Tie ir potamālie (lēnie) upju posmi, kuru piegulošajās teritorijās nepieciešams noteikt faktiskās applūduma robežas, kas noteikti būs ievērojami mazākas par kartē iezīmēto plūdu apdraudēto ūdenssaimniecisko iecirkņu pilno platību.)

3.2.8.attēls Līdz šim neizpētītie upju ūdenssaimnieciskie iecirkņi, kuros pastāv daļējs applūduma risks Lielupes upju baseinu apgabalā

K1.pielikums. Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes plūdu un krastu erozijas apdraudētās teritorijas

3.2.7.attēls Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes plūdu un krastu erozijas apdraudētās teritorijas